

**SRPSKO UDRUŽENJE ZA KRIVIČNOPRAVNU
TEORIJU I PRAKSU**

**INSTITUT ZA KRIMINOLOŠKA I SOCIOLOŠKA
ISTRAŽIVANJA**

REVIIJA

ZA KRIMINOLOGIJU I KRIVIČNO PRAVO

BEOGRAD, 2011.

Savet časopisa

Prof. dr Božidar BANOVIĆ
Dr Marina BLAGOJEVIĆ
Dr Milena DAVIDOVIĆ
Prof. dr Đorđe ĐORĐEVIĆ
Prof. dr Đorđe IGNJATOVIĆ
Miroslav IVANOVIĆ
Mr Jasmina KIURSKI
Dr Brankica KNEŽIĆ
Dr Leposava KRON
Prof. dr Ljubinko MITROVIĆ
Prof. dr Drago RADULOVIĆ
Prof. dr Ivana SIMOVIĆ-HIBER
Dr Momčilo TALIJAN
Siniša VAŽIĆ

Redakcija časopisa

Prof. dr Stanko BEJATOVIĆ
Prof. dr Marc COOLS
Prof. dr CLAUS ROXIN
Dr Jovan ĆIRIĆ
Dr Sanja ĆOPIĆ
Mr Dušan DAVIDOVIĆ
Prof. dr Vid JAKULIN
Dr Vladan JOLDŽIĆ
Prof. dr Dragan JOVAŠEVIĆ
Akademik Igor LEONIDOVIĆ TRUNOV
Dr Olivera PAVIĆEVIĆ
Mr Maja SAVIĆ
Prof. dr Miodrag SIMOVIĆ
Dr Ivana STEVANOVIĆ
Prof. dr Zoran STOJANOVIĆ
Prof. dr Milan ŠKULIĆ

Glavni i odgovorni urednik

Dr Zoran STEVANOVIĆ

Urednik

Prof. dr Vojislav ĐURĐIĆ

Sekretari redakcije

Ana BATRIĆEVIĆ
Aleksandra ILIĆ

ISSN 1820-2969

Časopis izdaje: Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu i
Institut za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu

---

Časopis izlazi tri puta godišnje. Radove i ostalu poštu u vezi sa časopisom slati na adresu:
REVIIJA ZA KRIMINOLOGIJU I KRIVIČNO PRAVO,
Beograd, Ulica Kraljice Natalije br. 45. E-mail: sukp@sezampro.rs
Rukopisi se ne vraćaju

U troškovima izdanja časopisa učestvovalo je Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu i Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu

---

Štampa i priprema: „KULTURA PRINT“ Beograd.
Tiraž: 500 primeraka

Prof. dr. Živojin Aleksić

JEDAN MALI OSVRT NA KARIJERU VELIKOG PROFESORA DR ŽIVOJINA ALEKSIĆA

Profesor dr Živojin Aleksić je rođen 30. maja 1931. godine u Beogradu gde je završio gimnaziju i diplomirao na Pravnom fakultetu u Beogradu 1956. godine. Magistrirao je i specijalizirao kriminalistiku na Univerzitetu u Lozani 1962/63. Doktorirao je 1964. godine na Pravnom fakultetu u Beogradu sa temom *Primenjena naučnih dostignuća kod ličnih izvora dokaza u krivičnom postupku*. Završio je tri kursa za uporedno pravo na univerzitetima u Peskari, Amsterdamu i Strazburu u okviru Međunarodne akademije za uporedno pravo. U okviru Ujedinjenih nacija specijalizovao se i radio na borbi protiv zloupotrebe opojnih droga.

Za asistenta na Katedri za krivične nauke Pravnog fakulteta u Beogradu izabran je 1958. godine. Posle položenog usmenog doktorskog ispita habilitovan je za ispitivača za predmet Krivično procesno pravo 1959. godine. Godine 1962. prešao je u Institut za kriminološka i sociološka istraživanja gde 1973. godine dobija zvanje višeg naučnog saradnika. Na Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu se vratio 1973 godine, kao vanredni profesor za predmet Kriminalistika, da bi za isti predmet bio izabran u zvanje redovnog profesora 1979. godine. U dva mandata bio je šef Katedre za krivične nauke Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Pored toga, bio je predsednik Jugoslovenskog udruženja za krivično pravo i kriminologiju, predsednik Udruženja pravnika Beograda, generalni sekretar Udruženja pravnika Jugoslavije, urednik časopisa „Pravni život“ i „Arhiv za pravne i društvene nauke“, a 1996. godine izabran je za člana Srpskog naučnog društva.

Kao jedan od vodećih stručnjaka iz kriminalistike, profesor Aleksić je držao predavanja na svim pravnim fakultetima u tadašnjoj SFRJ, kao i Fakultetu bezbednosti u Skoplju, a praktično svi tadašnji magistarski i doktorski radovi prošli su kroz njegove ocene, a često i mentorstva, bez obzira na kom su fakultetu branjeni. Duže od 8 godina predavao je po pozivu na Pravnom fakultetu u Kragujevcu i na Pravnom fakultetu u Zagrebu, gde je držao redovnu nastavu i predavanja na post-diplomskim studijama.

O značajnom međunarodnom renomeu profesora dr Živojina Aleksića najbolje govori činjenica da je kao gostujući profesor držao kurseve ili pojedinačna predavanja u SAD, Japanu, Kini, SSSR, Filipinima, Australiji, Nemačkoj, Engleskoj,

---

Poljskoj i drugim državama. Pored toga, po pozivu od strane međunarodnih organizacija i Vlade tadašnje SFRJ, često je obučavao stručnjake i vršio ekspertize (Zambija, suđenje u Stokholmu, Berlinu, veštačenje avionske nesreće i identifikacija na Kipru, odeljenje za droge, VII sastancima HONLE-a i dr.) Bio je ko-predседnik Svetskog udruženja profesora prava u okviru organizacije Svetski mir putem prava (zajedno sa gospodinom Džo Hazardom), kao i predstavnik Jugoslavije u Međunarodnom udruženju za krivično pravo.

O njegovom entuzijazmu, posvećenosti i ljubavi prema predmetu kojim se bavio svedoči i to da je još kao student na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu osnovao Stručnu grupu za kriminalistiku koja radi već više od 30 godina. Njegova javna istupanja na regulisanju određenih društvenih problema, poput suprotstavljanja legalizaciji marihuane, traženje rešenja o postupanju prema maloletnicima i deci delikventima i tsl. privlačila su veliku pažnju javnosti, kako stručne i naučne, tako i šire. Za svoj rad dobio je niz plaketa i priznanja, a 1971. godine odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vencem. Od strane Ministarstva pravde imenovan je za stalnog sudskog veštaka iz oblasti grafoskopije, a do 2011. godine je aktivno kao veštak učestvovao u brojnim krivičnim postupcima. U nekoliko navrata je uspešno veštačio u postupku pred Haškim tribunalom.

Među brojnim delima profesora dr Živojina Aleksića teško je izdvojiti ona najznačajnija, ali je ipak, neophodno skrenuti pažnju na neke monografije koje predstavljaju izuzetan doprinos ne samo našoj već i međunarodnoj nauci, poput: *Primena naučnih dostignuća kod ličnih izvora dokaza u krivičnom postupku*, (Beograd, 1965) koja je prevedena na nemački jezik i izdata 1969. godine u Hamburgu-DKG, a pojedina poglavlja interno su prevedena i u kriminološkim institutima Mađarske i tadašnjeg SSSR-a; *Uviđaj kod požara i paljevina*, Beograd, 1967; *Metodika otkrivanja maloletnih delinkvenata*, Beograd, 1971; *Naučno otkrivanje zločina*, Beograd, 1973; *Kriminalistika – udžbenik*, (5 izdanja – od 1979. do 1987); *Nedozvoljena dokazna sredstva u krivičnom postupku* (skripta), Skoplje, 1984.; *Strane kriminalističke policije*, (skripta), Skoplje 1986; *Praktikum iz kriminalistike*, Beograd, 1988; *Tasin dnevnik 1870-1906* (priređen i obrađen u štampi), Beograd, 1991. Učestvovao je sa većim brojem odrednica u *Pravnoj enciklopediji*, *Ekonomskoj enciklopediji* i *Političkoj enciklopediji*, kao i u nizu elaborata za Institut za uporedno pravo.

Profesor dr Živojin Aleksić je objavio i preko 200 priloga u zemlji i inostranstvu u časopisima, zbornicima radova i kongresnim materijalima, a brojna pismena priznanja, povelje i plakete za minuli rad, nemoguće je i nabrojati. Pored objavljenih naučnih i stručnih monografija i članaka, o velikoj svestranosti profesora Aleksića svedoči podatak da je u okviru izložbe Srpske akademije nauka „Fotografija u Srba“ učestvovao sa svojim prilogom i fotografijama pod nazivom „150 godina sudske fotografije u Srba.“

Ova veoma plodna i izuzetno živopisna biografija i bibliografija se ovde ne završava. U pripremi su i dve nove monografije profesora dr Živojina Aleksića, koji iako već u poznom životnom dobu, još uvek raspolaže ogromnom količinom energije, volje i stvaralačke snage, te nastavlja da daje veoma značajan doprinos razvoju naše kriminalistike – nauke kojoj je posvetio život i kojoj je dao veoma ubedljiv i upadljiv lični pečat. Zahvaljujući profesoru Aleksiću Kriminalistika je na našim prostorima prevazišla značaj svojevrzne „policijske nauke“, te postala nezaobilazan segment obrazovanja kvalitetnih pravnika.

Profesor Aleksić je bio jedan od pionira uvođenja detektora laži, odnosno poligrafa na prostorima SFRJ, istakao se i drugim značajnim doprinosima u praksi, poput pružanja pomoći prilikom identifikacije žrtava avionskih nesreća, te prikupljanja dokaza za suđenje ustaškim teroristima, a zahvaljujući njemu Kriminalistika je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu stekla status posebnog predmeta. Njegov vedar duh je uvek plenio studente i pomagao im da bolje shvate i značaj nauke koju im je veoma nadahnuto predavao. Na Pravnom fakultetu u Beogradu su i danas legendarna predavanja profesora Aleksića, a mnogi njegovi daci, koji su sada uvažene sudije, javni tužioci, policajci itd. i sada pamte živopisne primere svog učitelja, poput onih koji se odnose na veliki značaj nepoistovećivanja laži okrivljenog sa njegovom krivicom, jer kako je to ubedljivo objašnjavao profesor Aleksić, čovek često i čak svakodnevno izbegava istinu ili nije baš sasvim istinoljubiv, pa to naravno, svakako čini i okrivljeni, ali sama ta činjenica ni u kom slučaju ne predstavlja ekskluzivni dokaz njegove krivice.

Profesor Aleksić je, dosledno insistirajući na neophodnosti da kriminalistika u praksi bude *nada za nevine, a pravda za krivce*, efektivno i bitno doprineo razvoju svesti o značaju te važne krivične nauke, koja iako nije normativnog karaktera, skladno doprinosi adekvatnijoj primeni krivičnopravnih, materijalnih i procesnih normi. Uspeo je da u našoj javnosti ubedljivo plasira stav da „nema savršenih zločina“, već u stvari, „postoje samo loše istrage“. Stoga se na našim prostorima, između imena profesora dr Živojina Aleksića i kriminalistike, stavlja svojevrzni znak jednakosti.

Teško je, skoro nemoguće, o profesoru dr Živojinu Aleksiću pisati samo na uobičajeni i nužno, donekle konvencionalan način. Lako je objasniti da se radi o cenzijom profesoru u penziji i naučniku sa ozbiljnom bibliografijom i velikim ugledom u naučnim i stručnim krugovima, isto kao što nije suviše teško nabrojati veliki broj njegovih značajnih naučnih radova, ali zaista nije jednostavno dočarati onome ko nije imao tu sreću da bolje upozna profesora Aleksića, da je on i mnogo više od toga.

Svojim ličnim šarmom, vedrim duhom, nenametljivom, a veoma ubedljivom inteligencijom i naglašenom pronicljivošću, on je tokom svoje radne karijere svuda plenio, predstavljajući izuzetno upečatljivu pojavu. Ogroman je smisao za humor profesora Aleksića i on mu je mnogo pomagao da i najteže naučne teme, izloži i objasni studentima na najbolji i za njih najprihvatljiviji način.

Za poštovanje je i činjenica da profesor dr Živojin Aleksić, pišući brojne naučne radove, stičući ugled velikog i među studentima izuzetno cenjenog i omiljenog profesora, sistematski stvarajući impresivnu naučnu karijeru, nikada nije zaboravio da „živi“ i uživa u životu. Živeo je i živi „punim plućima“, pleneći ne samo predavanjima i naučnim radovima, već i načinom komunikacije sa ljudima i svojim velikim ličnim šarmom, koji je zaista teško realno opisati i objasniti nekome ko nije imao to zadovoljstvo da upozna profesora Aleksića.

Za respekt je i to što profesor dr Živojin Aleksić, iako veliki naučnik, sjajan profesor i pisac velikog broja ozbiljnih naučnih i stručnih radova, nije zaboravio da bude dobar otac svojoj Ani i svom Vuku, dobar supružnik svojoj Zdenci i najbolji deda svojoj unuci Željani.

Pisac ovog kratkog osvrta na dugačku, plodnu, više nego uspešnu i na sreću, još uvek živu i životvornu karijeru profesora dr Živojina Aleksića, je imao tu sreću da svoje prve korake u svetu nauke započne u saradnji sa njim i u stvari, pod njegovim svojevrsnim pokroviteljstvom. Imao sam priliku da imam tu sreću da profesora Aleksića upoznam ne samo kao velikog naučnika, već i kao velikog čoveka. Često sam bio duboko impresioniran izuzetnim osećajem profesora Aleksića da se i sa najtežim temama, dilemama i problemima, kako naučnim, tako i uopšte životnim, susretne i suoči na jedan izuzetno elegantan način, što je često bilo obeleženo šarmantnim gestovima i protkano veoma simpatičnim osećajem za humor.

I sada, kada je uveliko u penziji i kada po logici stvari, nije toliko kao nekada prisutan među studentima i ljudima koji se bave kriminalističkom praksom, profesor Aleksić je očuvao izuzetnu vedrinu, ogromnu životnu volju, duhovnu krepkost i naučnu svežinu. On je bio i ostao veliko ime naše kriminalistike, ali zaista, i mnogo više od toga. Za sve koji ga poznaju, ali i za mnoge od onih koji su samo čuli za to veliko ime naše kriminalistike, za našeg dragog „Žiku Aleksića“, za koga je još davno, jedna prostodušna osoba rekla da je čudno da se „tako veliki čovek zove Žika“, profesor Aleksić je bio i ostao svojevrsna legenda.

Profesor dr Milan Škulić

**REVIJA
ZA KRIMINOLOGIJU I KRIVIČNO PRAVO**

VOL 49. BR. 2-3

BEOGRAD

MAJ-DECEMBAR 2011.

UDK 334

ISSN 1820-2969

S A D R Ź A J

Č L A N C I :

1. Zoran STOJANOVIĆ: Odnos krajnje nužde sa nužnom odbranom 13
2. Đorđe IGNJATOVIĆ: Kriminološki pogled na nasilnički kriminalitet . . 27
3. Stanko BEJATOVIĆ: Novi ZKP RS i pojednostavljene forme
postupanja u krivičnim stvarima 43
4. Milan ŠKULIĆ: Osnovi kriminalističke istrage 71
5. Ivana SIMOVIĆ-HIBER: Strah od zločina (fear of crime) 99
6. Snežana SOKOVIĆ: Kriterijumi izbora vaspitne
mere za maloletne prestupnike 115
7. Drago RADULOVIĆ: Oštećeni kao subjekt krivičnog postupka
u svijetlu novog Zakonika u krivičnom postupku Crne Gore 131
8. Miodrag N. SIMOVIĆ, Vladimir M. SIMOVIĆ: Uloga Ustavnog
Suda Bosne i Hercegovine u zaštiti prava na azil 145
9. **Игор ЛЕОНИДОВИЧ ТРУНОВ: Мертѣ подозреваемѣ
не замолчат** 165
10. Vid JAKULIN: Zabluda u privrednim krivičnim delima 179
11. Vojislav ĐURĐIĆ: Načelo oportuniteta krivičnog
gonjenja u krivičnom postupku Srbije 199
12. Jovan ĆIRIĆ: Običan, dobar, zao 221
13. Branislav SIMONOVIC: Krivičnoprocesni i kriminalistički
aspekti osnova sumnje u predistražnom i istražnom postupku
u ZKP Srbije od 2011. godine 233
14. Božidar BANOVIC: Selektivno krivično gonjenje pred
međunarodnim krivičnim sudovima 253
15. Vesna NIKOLIĆ-RISTANOVIĆ: Šta znamo o trgovcima ljudima
u Srbiji: postojeći podaci i njihov značaj za kreiranje adekvatne
politike suzbijanja i prevencije 267
16. Snežana BRKIĆ: Specifičnosti opažanja dece - svedoka 285
17. Goran P. ILIĆ: Odnos javnog tužilaštva i policije u svetlu
novog Zakonika o krivičnom postupku 311

18. Vladimir ČOLOVIĆ: Prevare u osiguranju autoodgovornosti	325
19. Zorica MRŠEVIĆ: Kriminalci ili žrtve kriminalaca - transseksualne osobe	341
20. Dragan JOVAŠEVIĆ: Krivična odgovornost za primanje i davanje mita	357
21. Milan ŽARKOVIĆ - Dag KOLAREVIĆ - Zvonimir IVANOVIĆ: Sprečavanje i suzbijanje kriminaliteta i profesionalizacija policije	373
22. Ljubinko MITROVIĆ: Dokazi i dokazni postupak u prekršajnom postupku	389
23. Saša KNEŽEVIĆ: Načelo slobodne ocene dokaza	403
24. Mile MATIJEVIĆ: Aktuelnosti učenja Prof. dr Živojina Aleksića o teoriji i praksi naučnog otkrivanja zločina (upotreba mehaničkog zapisnika)	417
25. Đorđe ĐORĐEVIĆ: Zabrana približavanja i komunikacije sa oštećenim	431
26. Mile ŠIKMAN: Osnov sumnje – novi značaj u istrazi i kritički osvrt . . .	443
27. Ivanka MARKOVIĆ: Krivičnopravna zaštita polnog integriteta djece i maloljetnika – međunarodno-pravni aspekt	457
28. Saša MIJALKOVIĆ - Goran AMIDŽIĆ - Dane SUBOŠIĆ: Kriminalističko-obaveštajna služba u Republici Srbiji – krivičnoprocesni i bezbednosni aspekti	469
29. Zoran ĐURĐEVIĆ - Nenad RADOVIĆ: Kriminalistička analiza pisanih i snimljenih iskaza	487
30. Velimir RAKOČEVIĆ: Mjere tajnog nadzora u crnogorskom zakonodavstvu – dentološki aspekt	499
31. Tanja KESIĆ - Dragana ČVOROVIĆ: Uloga policije u informisanju javnosti o postupanju u krivičnim stvarima	511
32. Jasmina KIURSKI: Nastanak i istorijski razvoj mera bezbednosti	525
33. Vanja BAJOVIĆ: Krivični postupak Narodne Republike Kine	541
34. Velibor BAJAČIĆ: Prikriveni istražitelj i njegov doprinos efikasnosti otkrivanja i dokazivanja krivičnog djela i učinioca	555
35. Strahinja DAVIDOV: Načelo istine u krivičnom postupku – između negiranja i potrebe	573

CONTENTS

ARTICLES:

1. Zoran STOJANović: Das verhältnis des notstandes zur notwehr	13
2. Đorđe IGNJATOVIĆ: Criminological view on Violent Crime	27
3. Stanko BEJATOVIĆ: New code of criminal procedure of the Republic of Serbia and simplified forms of proceeding in criminal cases	43
4. Milan ŠKULIĆ: The Basics of the Criminalistics Strategy	71
5. Ivana SIMOVIĆ-HIBER: Fear of crime	99
6. Snežana SOKOVIĆ: Education measures: the possibility of implementation	115
7. Drago RADULOVIĆ: Injured party as the subject of criminal proceedings in light of new criminal procedure code of Montenegro	131
8. Miodrag N. SIMOVIĆ, Vladimir M. SIMOVIĆ: The role of the constitutional court of Bosnia and Herzegovina in protection of the right to asylum	145
9. Игор ЛЕОНИДОВИЧ ТРУНОВ : Dead suspects won't become silent	165
10. Vid JAKULIN: Mistake in economic criminal offences	179
11. Vojislav ĐURĐIĆ: The opportunity of criminal prosecution principle in Serbia criminal procedure	199
12. Jovan ĆIRIĆ: Ordinary, good, evil	221
13. Branislav SIMONOVIĆ: The foundations of doubt in the public prosecutor investigation procedure on the bases of the new criminal law procedure of Serbia	233
14. Božidar BANOVIĆ: Selektive prosecution before international criminal courts	253
15. Vesna NIKOLIĆ-RISTANOVIĆ: What we know about human traffickers in Serbia: existing data and their importance for creation of appropriate crime policy	267
16. Snežana BRKIĆ: Perceptions speciality of children witness	285
17. Goran P. ILIĆ: Relationship between police and the public prosecutor's office in the light of the new code of criminal procedure	311
18. Vladimir ČOLOVIĆ: Fraud in motor liability insurance	325

19. Zorica MRŠEVIĆ: Criminals od victims of crime – trnssexual persons	341
20. Dragan JOVAŠEVIĆ: Criminal liability for accepting and giving bribes	357
21. Milan ŽARKOVIĆ - Dag KOLAREVIĆ - Zvonimir IVANOVIĆ: Prevention and suppression of criminality and police professionalization	373
22. Ljubinko MITROVIĆ: Evidence and evidentiary proceedings in misdemeanor proceedings	389
23. Saša KNEŽEVIĆ: The Principle of Free Assessment of evidence	403
24. Mile MATIJEVIĆ: Learning trends made by Zivojin Aleksic, PhD in theory and practice of scientific detection of crime (use of mechanical records	417
25. Đorđe ĐORĐEVIĆ: Prohibition to approach and communicate with the victim	431
26. Mile ŠIKMAN: The foundations of doubt – new importance in investigation and critical review	443
27. Ivanka MARKOVIĆ: Criminal – legal protection of sexual integrity of children and juveniles – international legal aspects	457
28. Saša MIJALKOVIĆ – Goran AMIDŽIĆ – Dane SUBOŠIĆ: Modern criminal-intelligence service in the Republic of Serbia – the criminal law and securitu aspects	469
29. Zoran ĐURĐEVIĆ – Nenad RADOVIĆ: Criminalistic analysis of written and recorded statement	487
30. Velimir RAKOČEVIĆ: Measures of secret surveillance in the legislation of Montenegro – deontological aspects	499
31. Tanja KESIĆ – Dragana ČVOROVIĆ: The role of the police in informing the public on proceeding in criminal cases	511
32. Jasmina KIURSKI:	525
33. Vanja BAJOVIĆ: Criminal procedure of the people's Republic of China	541
34. Velibor BAJAČIĆ: The undercover investigator and its contribution to efficiency of detectingand evidence about the criminal and the offender	555
35. Strahinja DAVIDOV:	573

